

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 172/2020-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Ing. Vajliková, s. r. o., Ul. biskupa Királya 6, Komárno, v mene ktorej koná konateľka a advokátka JUDr. Ing. Kristína Vajliková, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom Okresného súdu Komárno č. k. 13 C 66/2015-221 z 25. apríla 2017 a postupom a rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 25 Co 384/2017-257 z 23. mája 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a s'ťažnostná argumentácia

1. Ústavnou s'ťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 25. novembra 2019 sa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľ“), domáhal vydania nálezu, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozsudkom Okresného súdu Komárno (ďalej len „okresný súd“) č. k. 13 C 66/2015-221 z 25. apríla 2017 a postupom a rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 25 Co 384/2017-257 z 23. mája 2018 a ktorým by napadnuté rozhodnutia týchto súdov zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej s'ťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že s'ťažovateľ ako žalobca sa žalobou podanou okresnému súdu 28. januára 2015 domáhal odporovateľnosti právneho úkonu z dôvodu poskytnutia pôžičky [REDAKOVANÉ] [matke žalovanej, (ďalej len „dlžníčka“)] 1. januára 2011, nesplnenia jej povinnosti pôžičku vrátiť v stanovenej lehote a následného prevodu nehnuteľností na žalovanú [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“) darovacími zmluvami z 22. mája 2013 a z 25. júna 2013. Okresný súd rozsudkom č. k. 13 C 66/2015-221 z 25. apríla 2017 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) žalobu, po jej čiastočnom späťvzati s'ťažovateľom, v zostávajúcom rozsahu zamietol. Uviedol, že s'ťažovateľ nepreukázal, že má voči žalovanej vymáhateľnú pohľadávku. Pri výklade pojmu vymáhateľná pohľadávka poukázal na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 39/2015 z 1. júla 2015, ktorý zosumarizoval judikatúru všeobecných súdov pokiaľ ide o tento pojem, pričom vymáhateľnou pohľadávkou sa v jej zmysle rozumie judikovaná pohľadávka. Z vykonaného dokazovania okresnému súdu vyplynulo, že s'ťažovateľ poskytol dlžníčke pôžičku minimálne v roku 2005 a následne spolu uzatvárali

v súvislosti s touto pôžičkou nové zmluvy, v ktorých upravovali výšku dlhu, pretože dlžníčka povinnosť z pôžičky neplnila. Ďalej uviedol, že pokiaľ išlo o sťažovateľom označenú zmluvu o pôžičke z 1. januára 2011, podľa jeho názoru nedošlo k naplneniu právneho úkonu poskytnutia pôžičky, pretože sťažovateľ poprel, že by plnil dlžnícke zo zmluvy o pôžičke z 1. januára 2011, a teda chýbala podstatná náležitosť pre jej vznik. Okrem toho, táto pohľadávka ani nebola judikovaná. Sťažovateľ si uplatnil svoj nárok na zaplatenie požičanej sumy žalobou na plnenie, ktorá bola na okresnom súde vedená pod sp. zn. 13 C 33/2015, kde však svoj nárok opieral o zmluvu o pôžičke z 2. januára 2014. V označenom konaní bolo rozhodnuté platobným rozkazom, ktorý sa stal exekučným titulom. Nadväzne okresný súd v napadnutom konaní uzavrel, že existenciu vymáhateľnej pohľadávky sťažovateľ nepreukázal, pretože neuniesol bremeno tvrdenia, pokiaľ išlo o pohľadávku zo zmluvy o pôžičke z 1. januára 2011, a preto žalobu zamietol.

3. Proti rozsudku okresného súdu sťažovateľ podal odvolanie, ktoré opieral o § 365 ods. 1 písm. b), f) a h) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“). Nesprávne právne posúdenie veci videl v tom, že okresný súd neprihliadol na rozhodnutia súdov, ktoré v priebehu konania predložil a citoval. Zároveň namietal nevyhodnotenie dôkazov, najmä tých, z ktorých vyplýva, že mu žalovaná alebo jej matka uhradila na účet 5. januára 2015 a 6. februára 2015 sumu po 1 000 €. Krajský súd rozhodnutie okresného súdu rozsudkom č. k. 25 Co 384/2017-257 z 23. mája 2018 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) potvrdil s tým, že na dôvody jeho rozhodnutia v zmysle § 387 ods. 2 CSP poukázal. Doplnil, že pokiaľ sťažovateľ namietal nedostatočné zdôvodnenie rozsudku, odňatie práva na spravodlivý proces a nesprávne vyhodnotenie dôkazov, tieto dôvody odvolania riadne nevysvetlil a jeho odvolanie pozostávalo len z citácií zákonných ustanovení Civilného sporového poriadku a rozhodnutí súdov. Súd prvej inštancie podľa jeho názoru detailne popísal obsah všetkých dôkazov a následne ich jednotlivito a vo vzájomných súvislostiach podrobil komplexnému hodnoteniu. Pokiaľ sťažovateľ namietal, že okresný súd sa nevysporiadal s ním predloženými rozhodnutiami, krajský súd ozrejmil, že dôvodom zamietnutia žaloby bolo to, že sťažovateľ neuniesol dôkazné bremeno tvrdenia, že má voči dlžníčke vymáhateľnú pohľadávku. Pri výklade tohto pojmu sa odklonil od názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší

súd“) publikovaného pod R 44/2001, na ktorý sťažovateľ poukazoval, pričom svoje rozhodnutie oprel o už citované rozhodnutie ústavného súdu, ktoré prelomilo dovtedajšie závery najvyššieho súdu.

4. Dovolanie sťažovateľa bolo uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 199/2018 z 18. septembra 2019 odmietnuté podľa § 447 písm. c) CSP ako procesne neprípustné.

5. Proti rozsudku okresného súdu a rozsudku krajského súdu sťažovateľ nasmeroval svoju ústavnú sťažnosť. Opätovne v nej rekapituluje skutkový stav veci zo svojho pohľadu a nadväzne kritizuje záver všeobecných súdov. Poukazuje na to, že okresný súd v rámci dokazovania zistil, že pôžička bola len jedna a táto sa navyšovala len o úroky z omeškania za každý ďalší rok podľa zmlúv vyhotovovaných s dlžníčkou, napriek tomu však okresný súd žalobu zamietol z dôvodu, že sťažovateľ nepreukázal odovzdanie pôžičky dlžníčke. Tvrdí, že ani dlžníčka, ani žalovaná nepopierali prevzatie pôžičky ani existenciu dlhu; bránili sa len tým, že v čase prevodu nehnuteľností do vlastníctva žalovanej už pôžička z 1. januára 2011 nebola platná, pretože v rokoch 2012, 2013 a 2014 boli uzavreté nové zmluvy o pôžičke. Okresný súd mal podľa názoru sťažovateľa nad akúkoľvek pochybnosť preukázané, že pohľadávka voči [REDAKOVANÉ], matke žalovanej, v čase, keď previedla nehnuteľnosti na žalovanú, existovala. Preto vyhodnocuje úvahu okresného súdu za nelogickú a rozpornú so zákonom.

6. Okresný súd oprel záver o zamietnutí žaloby i na tom, že nepovažoval za preukázané, že dlžníčka previedla svoje nehnuteľnosti v úmysle ukrátiť sťažovateľa ako veriteľa, a že nebolo dokázané, že žalovanej bol tento úmysel dlžníčky známy. Sťažovateľ tieto závery podrobuje ostrej kritike, pretože z listinných dôkazov nepochybne vyplynulo, že dlh dlžníčky voči sťažovateľovi existoval aj v nasledujúcich rokoch, teda aj v období, keď dlžníčka previedla nehnuteľnosti na žalovanú. Žalovaná potvrdila, že mala vedomosť o tom, že jej rodičia mali finančné problémy, kvôli ktorým nevedeli splácať bankové úvery. Tvrdenie žalovanej, že o pôžičke nevedela, považuje sťažovateľ za účelové.

7. Ďalej sťažovateľ uvádza, že pohľadávka, ktorá vznikla na základe zmluvy o pôžičke, bola vymáhaná na okresnom súde v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 33/2015, v ktorom bolo rozhodnuté platobným rozkazom. Na podklade tohto exekučného titulu je voči dlžníčke vedená exekúcia, avšak keďže táto svoj majetok previedla na žalovanú, vymôcť sa nedá a všetky trovy exekúcie je povinný platiť sťažovateľ.

8. Sťažovateľ tiež namieta, že okresný súd v rozpore s judikátmi, na ktoré poukazoval v priebehu konania, posúdil jeho pohľadávku ako nevymáhateľnú. V tejto súvislosti cituje z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 142/02 z 18. decembra 2002, podľa ktorého *„pre aplikáciu ustanovenia § 42a občianskeho zákonníka je podstatným preukázateľným a objektívne daný dôvod na úspešnú odporovateľnosť právneho úkonu aj keď veriteľ v čase uzatvárania takéhoto úkonu nebol s dlžníkom v právnom vzťahu, ak takýto nárok uplatnil v lehote troch rokov od uzavretia odporovateľného právneho úkonu (darovacia zmluva) a je objektívne preukázané, že obdarovaný takýto úmysel za daných okolností pri náležitej starostlivosti musel poznať“*. Z obsahu spisu vedeného okresným súdom pod sp. zn. 13 C 33/2015 nepochybne vyplýva, že sťažovateľ si svoj nárok na vrátenie dlhu uplatnil v lehote troch rokov od uzavretia darovacích a kúpnych zmlúv. V tomto konaní dlžníčka nenamietala existenciu pohľadávky sťažovateľa. Niet teda pochyb o tom, že táto pohľadávka bola vymáhateľná. Okresný súd však vyhodnotil dôkazy v úplnom rozpore s výsledkami vykonaného dokazovania. V rozpore s nimi je i záver okresného súdu o tom, či žalovaná mohla poznať úmysel jej matky ukrátiť uspokojenie pohľadávky sťažovateľa prevodom svojho majetku do jej vlastníctva. V tomto smere poukazuje sťažovateľ na obsah neoznačeného rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky, podľa ktorého údajne nie je rozhodujúce, či úmysel dlžníka smeroval k ukráteniu všetkých veriteľov alebo len niektorého z nich. Stačí, že žalovaná mala v čase prevodu vlastníctva dlžníčky vedomosť o tom, že dlžníčka má dlhy voči iným veriteľom, na napriek tomu dar prijala.

9. Krajský súd sa v celom rozsahu stotožnil s rozsudkom súdu prvej inštancie, pričom z jeho rozhodnutia sťažovateľ nezistil, s ktorými argumentmi okresného súdu sa stotožnil a prečo. Jeho úlohou bolo zistiť pochybenia okresného súdu, zaujať k nim stanovisko

a vysloviť právny názor, ktorý by bol pre súd prvej inštancie záväzný. Závažné pochybenia okresného súdu však zostali mimo vyhodnocovacej pozornosti krajského súdu, bez náležitého odôvodnenia, a preto aj jeho rozhodnutie je rozhodnutím arbitrárnym.

10. Na základe uvedeného sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že postupom a rozsudkom okresného súdu, ako aj postupom a rozsudkom krajského súdu bolo porušené jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, napadnuté rozhodnutia zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie, a aby sťažovateľovi priznal náhradu trov konania.

II.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

14. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

15. Pri predbežnom prerokovaní návrhu takto ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 56 ods.2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré sú podané navrhovateľom bez právneho zastúpenia podľa § 34 a § 35 zákona o ústavnom súde a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu (§ 37 zákona o ústavnom súde), návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané zjavne neoprávnenou osobou, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde].

16. O zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno považovať aj tú ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, II. ÚS 172/2011, I. ÚS 143/2014).

17. V zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

18. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom

právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07), a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

19. Predmetom ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva sťažovateľa rozhodnutiami všeobecných súdov, ktoré rozhodli o zamietnutí jeho žaloby. Sťažovateľ nespokojný s výsledkom posúdenia jeho kauzy očakáva od ústavného súdu prehodnotenie záveru, ku ktorému dospel okresný súd a nadväzne i krajský súd v napadnutých rozhodnutiach.

III.1 K namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutým rozsudkom okresného súdu

20. Pokiaľ ide o namietané porušenie práva sťažovateľa napadnutým rozsudkom okresného súdu, ústavný súd v prvom rade uvádza, že z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

21. Z tohto princípu vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (pozri. II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09).

22. Proti napadnutému rozsudku okresného súdu bol prípustný opravný prostriedok, ktorý sťažovateľ využil, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa podľa ústavy a dohovoru mal krajský súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň v danom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu. Preto ústavný súd túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2 K namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutým rozsudkom krajského súdu

23. V súvislosti s napadnutým rozhodnutím krajského súdu sťažovateľ v rozpore s čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru vníma fakt, že v napadnutom konaní nebolo pochýb o tom, že dlh existoval a pôžička bola dlžníčke poskytnutá, napriek tomu bola jeho žaloba zamietnutá z dôvodu, že nepreukázal, že má vymáhateľnú pohľadávku. Nedokáže pochopiť tento nelogický záver okresného súdu, ktorý krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil, považuje ho za rozporný s vykonanými dôkazmi, a preto hodnotí rozhodnutie v jeho veci ako neodôvodnené a arbitrárne.

24. Pred posúdením vymedzenej námietky sťažovateľa dáva ústavný súd do pozornosti, že podľa § 124 poslednej vety zákona o ústavnom súde ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku. Zachovanie tejto lehoty vyplýva aj z ustálenej judikatúry ústavného súdu vychádzajúcej z rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54, keď v prípadoch, ak sťažovateľ uplatní mimoriadny opravný prostriedok (dovolanie) spôsobilý zabezpečiť ochranu jeho práv, avšak najvyšší súd ho následne odmietne ako neprípustný, je zákonná lehota na podanie ústavnej sťažnosti v zásade zachovaná aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu (napr. IV. ÚS 195/2010, III. ÚS 227/2010, I. ÚS 276/2010), t. j.

vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu. Z tohto pohľadu je teda lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozsudku krajského súdu zachovaná.

25. S ohľadom na podstatu sťažnostnej argumentácie sťažovateľa je tiež potrebné pripomenúť, že ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia veci všeobecnými súdmi, tak ako sa toho domáha, pretože ústavný súd nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti. Súdna moc je v Slovenskej republike rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd, čo vyplýva aj z vnútornej štruktúry ústavy (siedma hlava má dva oddiely, kde prvý upravuje ústavné súdnictvo a druhý všeobecné súdnictvo). Pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „pánom zákonov“ patrí chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

26. Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

27. O taký prípad však vo veci sťažovateľa nešlo.

28. Ústavný súd preskúmal napadnuté rozhodnutie krajského súdu v medziach svojej právomoci, pričom jeho úlohou nebolo prehodnocovať správnosť skutkových či právnych záverov krajského súdu, ale preskúmať to, či závery okresného súdu, s ktorými sa v celom rozsahu stotožnil, ústavno-právne obstoja v interakcii s ich odôvodnením.

29. Pri uplatnení tejto právomoci prihliadal na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Uvedené platí o to viac, že krajský súd sa s poukazom na § 387 ods. 2 CSP stotožnil s odôvodnením okresného súdu obsiahnutým v jeho rozsudku, a preto sa obmedzil len na skonštatovanie správnosti dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie a vysporiadal sa s námietkami uvedenými v sťažovateľovom odvolaní. Takýto postup nemožno hodnotiť ako nezákonný, keďže ho zákon priamo predvída. Pokiaľ sťažovateľ videl porušenie svojich práv v postupe krajského súdu, ktorý neuviedol v napadnutom rozhodnutí, v čom sa s okresným súdom stotožňuje a v čom nie, táto jeho námietka neobstojí. V zmysle logiky tohto ustanovenia totiž prichádza do úvahy jeho použitie iba v prípade, že sa odvolací súd s rozhodnutím súdu prvej inštancie v celom rozsahu stotožní, čo bol aj tento prípad. V opačnom prípade by vypracovanie skráteného odôvodnenia rozhodnutia nebolo namieste.

30. Ako vyplýva z odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov, predmetom konania bola odporovateľnosť právneho úkonu, teda určenie, že darovacie zmluvy realizované dlžníčkou v roku 2013 sú voči sťažovateľovi právne neúčinné. Sťažovateľ dôvodil tým, že má voči dlžníčke pohľadávku, ktorá vznikla zo zmluvy o pôžičke z 1. januára 2011, ktorú dosiaľ neuhradila. Okresný súd oprel záver o zamietnutí žaloby sťažovateľa o § 42a ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) a v tej súvislosti najmä o výklad pojmu vymáhateľná pohľadávka, pri ktorom vychádzal z recentnej judikatúry všeobecných súdov vyplývajúcej z uznesenia pléna ústavného súdu. Judikatúra definuje vymáhateľnú pohľadávku ako pohľadávku, ktorej splnenie možno vynútiť exekúciou, teda pohľadávku, ktorá bola veriteľovi priznaná vykonateľným rozhodnutím.

31. Následne okresný súd skúmal pohľadávku, ktorú mal (resp. označil) sťažovateľ voči dlžníčke. Vzhľadom na celkový vývoj a formu požičiavania peňazí porovnal, že v konaní, v ktorom sťažovateľ žaloval na plnenie zo zmluvy o pôžičke (sp. zn. 13 C 33/2015), opieral svoj nárok zo zmluvy z 2. januára 2014, ktorá bola uzavretá ako posledná, pričom v tomto konaní bolo rozhodnuté platobným rozkazom, ktorý sa stal exekučným titulom. Išlo teda o vymáhateľnú pohľadávku, tak ako bola už definovaná. V napadnutom konaní, v ktorom sa sťažovateľ domáhal určenia neúčinnosti právnych úkonov, však sťažovateľ neopieral svoj nárok o túto zmluvu, ale o zmluvu z 1. januára 2011, ktorá nemala vlastnosť vymáhateľnej pohľadávky, ani sa ňou nikdy nestala. Okresný súd nadväzne žalobu sťažovateľa zamietol, pretože sťažovateľ nepreukázal svoju aktívnu vecnú legitimáciu na podanie odporovacej žaloby, keďže jeho pohľadávka voči dlžníčke nebola vymáhateľná.

32. Takéto odôvodnenie napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov nepovažuje ústavný súd za arbitrárne, ako to vidí sťažovateľ. Práve naopak, preskúmaním záverov všeobecných súdov ústavný súd dospel k záveru, že všeobecné súdy sa zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadali s predmetom sporu a aplikujúc procesnoprávne i hmotnoprávne ustanovenia relevantnej právnej úpravy (Civilný sporový poriadok a Občiansky zákonník), svoje závery primeraným spôsobom zdôvodnili a zdôraznili poukazom na aktuálnu judikatúru, ktorá vzišla z obdobných vecí. Rozhodnutie okresného súdu, s ktorým sa krajský súd stotožnil, možno považovať za náležité odôvodnené, jeho záverom nechýba predchádzajúca logická interpretácia príslušných právnych noriem a nemožno ho považovať za svojvoľné.

33. K námietke sťažovateľa o tom, že pôžička poskytnutá bola, nikto túto skutočnosť nespochybnil, a teda je nepodstatné, kedy k jej uzavretiu došlo, je potrebné uviesť, že k uzatvoreniu zmluvy o pôžičke môže dôjsť formálnym spôsobom i neformálne, tak ako to bolo v tomto prípade. Zmluva o pôžičke je reálnou zmluvou, čo znamená, že okrem konsenzu je potrebné i odovzdanie predmetu pôžičky. Až momentom reálneho odovzdania predmetu pôžičky a jeho prijatia vzniká zmluva o pôžičke, hoc aj neformálnym spôsobom (t. j. nemusí byť písomná). Ak napríklad k odovzdaniu objektu zmluvy dôjde až po podpise

zmluvy, zmluva je perfektná až v okamihu odovzdania. Opačnú situáciu, pri ktorej dôjde najskôr k odovzdaniu predmetu pôžičky a k spísaniu písomnej zmluvy až neskôr, je potrebné hodnotiť s prihliadnutím na skutočnú vôľu strán. Ak bolo úmyslom strán uzavrieť zmluvu o pôžičke už pri odovzdaní predmetu pôžičky, zmluva vznikla už odovzdaním. Ak však k odovzdaniu došlo z iného dôvodu ako poskytnutie pôžičky (napr. úschova, prípadne omylná platba), zmluva o pôžičke vznikne až jej podpisom (Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 – 450. Komentár. 2. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2019. s. 2428, 2429).

33.1 V danom prípade podľa vyjadrení sťažovateľa došlo k odovzdaniu finančných prostriedkov niekedy v rokoch 2002, resp. 2005, naposledy v roku 2010, čo sa v zmysle už uvedeného považuje za moment vzniku zmluvy o pôžičke. Pre vznik zmluvy teda skutočne nie je podstatné, kedy došlo k podpisu písomnej zmluvy, ale to, kedy došlo k dohode zmluvných strán a reálnemu odovzdaniu veci. Strany sporu zhodne tvrdili, že k odovzdaniu peňazí pri uzatváraní zmluvy z roku 2011 nedošlo, a preto okresný súd uzavrel, že medzi nimi nemohol vzniknúť právny vzťah zo zmluvy o pôžičke v zmysle § 657 Občianskeho zákonníka pre absenciu jednej z podstatných náležitostí. V tejto súvislosti okresný súd vysvetlil, že sťažovateľ za predmet konania označil práve zmluvu o pôžičke z 1. januára 2011 (pričom pohľadávka, ktorá z nej mala vzniknúť, nebola ani judikovaná, preto nemohla založiť úspech sťažovateľa v spore). Neodporoval úkonom dlžníčky v súvislosti s jej údajnými pohľadávkami, ktoré vznikli od roku 2005, ani s pohľadávkou zo zmluvy o pôžičke z 2. januára 2014. Dôvodom zamietnutia žaloby sťažovateľa teda nebolo to, že by okresný súd dospel k záveru o tom, že dlžníčke žiadnu sumu peňazí nepožičal, tak ako sa to nesprávne snaží interpretovať.

34. Ústavný súd chápe, že takéto posudzovanie zmluvy o pôžičke by sa mohlo javiť ako prísne formálne, najmä ak žiadna zo strán prevzatie peňazí nepoprela, je však potrebné prisvedčiť okresnému súdu v tom, že samotný sťažovateľ vymedzil predmet sporu. Podstatnou okolnosťou je to, že sťažovateľ tvrdil, že pôžička bola len jedna, pričom úspešne žaloval na plnenie zo zmluvy z roku 2014, ktorú vyhotovili ako poslednú. Rozporným v danej veci bol vznik vymáhateľnej pohľadávky a v tomto smere sťažovateľ neuniesol bremeno tvrdenia vo vzťahu k ním označenej zmluve z roku 2011, ktorá vzhľadom

na absenciu podstatných náležitostí nemohla vzniknúť a ani sa (na rozdiel od tej z roku 2014) nestala vymáhateľnou. Preto nemohla byť žaloba o určenie neúčinnosti právnych úkonov úspešná. Z tohto pohľadu je potrebné dodať, že nie je zrejmé v súlade s princípmi spravodlivosti uplatňovanie nárokov prispôbovaním si skutkových okolností podľa toho, čo chce sťažovateľ v tom-ktorom konaní s úspešnosťou dosiahnuť (t. j. uviesť iné skutkové okolnosti pre úspešnosť žaloby na plnenie a iné na dosiahnutie prípadného úspechu pri uplatnení žaloby na určenie neúčinnosti právneho úkonu).

34.1 Zároveň je v súvislosti s námietkou o formálnom posudzovaní veci sťažovateľa potrebné dodať, že okresný súd sa zoberal aj tým, či s ohľadom na obsah domnejšej zmluvy o pôžičke z 1. januára 2011 nejde o uznanie dlhu (§ 558 Občianskeho zákonníka) alebo o inú dohodu o zmene vzájomných práv a povinností (§ 516 ods. 1 Občianskeho zákonníka alebo § 570 ods. 1 Občianskeho zákonníka), avšak o žiaden z týchto právnych úkonov nešlo. Nepostavil sa teda k veci prísne formálne, ale posúdil tento úkon i z hľadiska jeho obsahu.

35. Po preskúmaní spôsobu a rozsahu odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu v spojení s odôvodnením rozsudku okresného súdu ústavný súd konštatuje, že nezistil taký výklad a aplikáciu príslušných zákonných ustanovení zo strany všeobecných súdov, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné so sťažovateľom označenými článkami ústavy a dohovoru. Závery krajského súdu nemožno považovať ani za zjavne neodôvodnené, ani za arbitrárne. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že právo na súdnu ochranu nemôže byť porušené tým, že všeobecný súd vysloví svoj právny názor, rozhodne na jeho základe a svoje rozhodnutie náležite odôvodní (II. ÚS 77/06). Ústavný súd rešpektuje, že je primárnou úlohou všeobecného súdu vykladať zákony a ďalšie právne predpisy, pričom právny názor krajského súdu a jeho závery možno v posudzovanej veci považovať za logické a vyvážené, a preto z ústavného hľadiska za akceptovateľné a udržateľné.

36. V súvislosti s prejavom nespokojnosti sťažovateľa s napadnutým rozhodnutím okresného súdu ústavný súd poukazuje na to, že základné právo na súdnu a inú právnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane

ich dôvodov a námietok. Procesný postoj účastníka konania zásadne nemôže bez ďalšieho implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jeho návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je však povinný na tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom účastník konania uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu (IV. ÚS 329/04, II. ÚS 106/05, III. ÚS 32/07, III. ÚS 302/09, III. ÚS 75/2010), čomu podľa názoru ústavného súdu učinili všeobecné súdy v kauze sťažovateľa zadosť.

37. Keďže niet žiadnej relevantnej spojitosti medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd ústavnú sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

38. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu bolo bezpredmetné rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa obsiahnutých v petite jeho ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. apríla 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu